

Valmistelija Minna Kärkkäinen, kunnanjohtaja, 0400855946,
minna.karkkainen@vaala.fi
Ari Niskanen, hallintojohtaja, 0400855924, ari.niskanen@vaala.fi

Peruste **Elinkeinopalvelut 2024**

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen eri elinkeinoille, yritysneuvonta sekä aktiivinen elinkeinon kehittäminen. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Vahvojen kärki-investointien kautta tavoitellaan elinvoimaa ja kasvua, jota syntyy kehittyvistä ja uusista yrityksistä, investoinneista, lisääntyvistä työpaikoista, vahvasta vetovoimaista ja uusista asukkaista. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen. Kunnan päätöksenteon yrityslähtöisyys vahvistaa tekoja elinvoiman ja elinkeinon puolesta.

Elinkeinojen kehittämistä tehdään Vaalan kunnassa erityisesti hallinto-osastolla elinkeinon vastuualueella, mutta myös teknisissä palveluissa erityisesti maankäytön suunnittelun ja kiinteistöjen osalta. Elinkeinojen vastuualueella työskentelee elinkeinopäällikkö. Elinvoima-asiat on koottu yhteisen elinvoimalautakunnan alle. Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuuden johtamisesta vastaa kunnanjohtaja. Osassa asioissa päätöksenteko-oikeus on viranhaltijoilla (esim. tekninen johtaja), osassa taas aina valtuustolla saakka. Kaavoituksessa, maankäytössä sekä teknisellä osastolla luodaan elinvoimaa uusien yritystonttien ja toimitilojen kautta. Lisäksi vahvistamme elinvoimaisuutta kehittyvillä energiaratkaisuilla ja joukkoliikenteellä sekä yritysten kasvua tukevalla infraratkaisuilla ja innovatiivisilla hankinnoilla.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet:

Etsimme ratkaisuja ja rohkeita ideoita kunnan kehittämiseksi. Lisäämme investointeja, yritystoimintaa ja työpaikkoja. Vahvistamme kunnan mielikuvaa elinvoimaisena, modernina, idearikkaana ja luonnonläheisenä asuinkuntana. Meillä on runsaasti potentiaalia yrittäjyydelle ja kehitymiselle.

Vaalassa on positiivinen kokeilukulttuuri – uskallamme rohkeasti sekä onnistua että epäonnistua. Oppiminen ja kehittyminen kokemuksiin ja tutkittuun tietoon perustuen ovat tekemisemme keskiössä. Vaalassa on mahdollista toteuttaa ideoitaan ja unelmiaan. Kaavamme eivät ole kangistuneita eivätkä lupaprosessimme jäykkiä. Virkeä, ennakkoluuloton ja uudenlainen yrittäjyys tuottaa innovatiivisia palveluita ja tuotteita paitsi paikallisyhteisöllemme, myös muualle maailmaan. Kunta mahdollistaa, auttaa, opastaa ja kulkee vierellä. Vaalasta käsin on mahdollista työskennellä ja verkostoitua ympäri maailman.

Yrityspalvelut ja elinkeinojen kehittäminen

Yrittäjällä tai yrittäjäksi aikovalla on Vaalassa käytössä sekä kunnan että yhteistyötahojen neuvontapalveluja ja rahoitusmahdollisuuksia. Autamme yrityksiä yhteistyökumppaneidemme kanssa tarvittaessa mm. markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

Yritysten kehittämis-, sijoittumis-, rahoitus- ja hankepalveluita tarjotaan kunnan elinkeinopäällikön toimesta ja koordinoimana. Elinkeinojen kehittämistyötä tehdään myös kunnan osaomistamassa kehitysyhtiössä Humanpolis Oy:ssä, joka vastaa erityisesti matkailutoimialan kehityksestä. Uusien yritysten perustamisen järjestäminen sekä omistajanvaihdokset hoidetaan yhdessä Oulun seudun uusyrityskeskus ry:n ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry:n kanssa.

UNESCO:n Rokua Global Geoparkin alueen matkailu on lisääntynyt, ja tätä kehitystä on tarpeen jatkaa. Humanpolis Oy koordinoi, kehittää, hallinnoi ja toteuttaa Rokua Geopark- aluetta koskevia matkailu-, ympäristö-, kulttuuri- ja hyvinvointihankkeita sekä on alueen ja alueen kuntien aktiivinen edustaja kansallisessa ja kansainvälisessä matkailun ja ympäristön kehittämistyössä.

Yritystilojen ja -tonttien rakennuttamisesta, vuokrauksesta ja myymisestä kunnan kiinteistöstrategian mukaisesti vastaa tekninen johtaja yhdessä kunnanjohtajan ja elinkeinopäällikön kanssa. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus on teknisen johtajan ja kunnan kaavoittajan vastuulla. Olemassa olevat tontit ja yrityskiinteistöt kootaan yhteisesti kunnan nettisivustolle esille, ja niille päivitetään hinnasto ja varausjärjestelmä. Kuntastrategian mukaisesti panostetaan erityisesti uusiutuvan ja vihreän energian klusterin vahvaan kehitykseen. Matkailun kehittämissuunnitelman toimeenpanoa jatketaan suunnitelman mukaan.

Talousarviovuoden kärkitavoitteet:

Oulujärven matkailun kehittäminen naapurikuntien kanssa hankkeella.

Vastuutaho: elinkeinopäällikkö, kunnanjohtaja, hankekehittäjä

Arviointimittarit: yhteistyöhalukkuus naapurikuntien kanssa on selvitetty ja hankesuunnittelu aloitettu

Visitvaala.fi -sivuston rakentaminen 2024.

Vastuutahot: viestinnän asiantuntija, elinkeinopäällikkö, kunnanjohtaja

Mittarit: sivusto käytössä ja siitä on saatu positiivista palautetta

Työllistämispalvelut 2024

Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on toteuttaa työllisyyttä edistäviä toimintoja. Keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen vaikuttavuuden parantaminen työllisyyden hoidossa, kustannussäästöjen saavuttaminen kunnan taloudessa työttömyyden aiheuttamien kulujen vähentämisessä sekä myönteisen vaikutuksen aikaansaaminen työnhakija-asiakkaiden elämäntilanteeseen. Työtä tehdään kuntalaislähtöisesti ja toiminta perustuu yksilölliseen lähestymistapaan. Palvelut suunnitellaan huomioiden yksilön toiveet, tavoitteet sekä kokonaistilanne.

Kunnan työllistämiseen tarkoitetut määrärahat on jaettu korostaen taloudellista vastuuta. Hallinto-osaston työllistäminen koostuu yleishallinnon työllistamisestä ja työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeesta.. Työmarkkinatuen kuntaosuutta varten on budjetoitu 70 000 euroa. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää tehokkaita työllisyystoimenpiteitä. Työllisyyspalvelut ovat tarjonneet monipuolista tukea ja ohjausta sekä tehneet yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Työnhakijoiden kanssa on laadittu suunnitelmia sekä tarjottu apua työnhakuun, työkokeiluihin ja koulutusmahdollisuuksiin liittyen. Työnantajia on autettu hyödyntämään erilaisia tukimuotoja, kuten TE:n tuet ja Vaalan kunnan työllistämisen kuntalisä. Kuntalisä on suuruudeltaan 300 euroa kuukaudessa/palkkatuella työllistetty työtön. Yrityksille ja yhdistyksille on tarjottu konkreettista tukea myös sopimuksiin sekä markkinointiin ja mainontaan. Työkokeilumahdollisuuksia on vahvistettu ja järjestetty erityisen aktiivisesti sekä tehty työnantajille tutuksi, samoin osatyökykyisten rekrytointia. Toiminta on ollut aktiivista myös tapahtumien järjestämisessä ja valmistautumisessa TE-palveluiden siirtymiseen kunnille.

Käynnissä olevan 2024 TE-palveluiden uudistus pyrkii siihen, että TE-palvelut siirretään kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Uudistuksessa hallituksen asettamana kriteerinä on 20 000 henkilön työvoimapohja, jonka perusteella kunnat tarvittaessa muodostavat yhteisen työllisyysalueen muiden kuntien kanssa, jotta kriteeri täyttyisi. Näiden yhteistoiminta-alueiden tulee olla toimivia alueita työmarkkinoiden ja työllisyyden näkökulmasta. Lisäksi näiden kuntien tulisi olla maantieteellisesti yhteydessä toisiinsa. Vaalan kunta valmistellut liittymistä Oulun seudun työllisyysalueeseen ja päättänyt liittymisestä 28.9.2023. Tulevaisuudessa kunnilla säilyisi mahdollisuus saada palkkatukea työllistämiseen samoin edellytyksin kuin muillakin työnantajilla. Huomioitavaa on kuitenkin, että palkkatukiudistus (1.7.2023 alkaen) on tuonut merkittäviä muutoksia ja vaikuttaa jatkossa palkkatukityöllistämisen mahdollisuuksiin (esimerkiksi ”jäähyajan” pidentyminen 10 kk -> 3 vuotta) sekä kunnan palkkatukimäärärahojen budjetointiin.

Vuoden 2023 osalta voidaan todeta, että vuoden vaihteessa kunnan työttömyysprosentti nousi voimakkaasti, osaltaan lomautuksien sekä kuntouttavan työtoiminnan totaalisen järjestämiskatkon (hyvinvointialue) vuoksi. Vuoden aikana kunnan työllisyystilanne on kuitenkin edennyt huomattavan hyvään suuntaan. Työttömien työnhakijoiden määrä on ollut laskusuunnassa ja vaihdellut 108-167 henkilön välillä. Työttömyysprosentti oli 1/2023 16,7% ja on laskenut koko kuluvan vuoden ajan ollen 8/2023 10,8%. Työllistämisen kuntalisää hyödyntävien yritysten ja yhdistysten määrä on vuoden aikana yli kaksinkertaistunut (2022 3 kpl ja 2023 7 kpl) ja työkokeilujen määrä on moninkertaistunut. Vuonna 2022 työkokeilupaiikkoja oli 3 kpl ja 2023 työkokeilupaiikkoja on ollut 7 kpl, joihin työkokeilusopimuksia on tehty yhteensä 12 kpl. Kuntouttava työtoiminta siirtyi osana sote-uudistusta hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023. Kuntouttava työtoiminta on suoraan työllistymistä tukevaa ja toiminnassa oli vuonna 2022 14 asiakasta. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään hyvinvointialueen toimesta Vaalassa jälleen 10/2023 alkaen. Talousarviovuoden 2024 tavoitteena on saada edelleen positiivinen vaikutus työnhakijoiden elämäntilanteeseen, työllistymiseen ja sitä kautta työttömien työnhakijoiden määrän vähenemiseen. Lisäksi vuonna 2024 tavoitteena on edelleen työnantajayhteistyön lisääminen sekä työkokeilujen, palkkatuen ja kuntalisan suurempi hyödyntäminen, erityisesti yritysten ja yhdistysten osalta. Lisäksi keskiöön nousee työkyvyttömiä eläkeprosessien

edistäminen sekä hyvä yhteistyö hyvinvointialueen kuntoutuksen työtoiminnan kanssa.

Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hanke on saanut rahoituksen ajalle 1.9.2023 – 31.8.2025 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Hanke on EU:n osarahoittama. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 284 165 €, josta vuodelle 2024 on hyväksytty budjetiksi 141 490 €. Hankkeeseen on perustettu kaksi uutta toimea hankeajalle: koordinaattori ja ohjaaja. Hankevastaavana toimii hankekehittäjä 20 % työaikapanoksella, mihin liittyvät kustannukset sisältyvät myös hankebudjettiin. Henkilöstökustannusten osuus budjetista on 202 975 €. Muut kustannukset katetaan 40 % flat rate -osuudella, vuodelle 2024 muihin kuluihin on käytettävissä 40 426 €. Vaalan kunnan rahoitusosuus on 20 %, yhteensä 56 836 € ja vuodelle 2024 kunnan rahoitusosuus on 28 300 €.

Hanke edistää työllisyyttä ja kehittää Vaalassa yhteistyöverkostoja. Tavoitteena on:

1. Olemassa oleviin työpaikkoihin ja hankkeen myötä löytyviin kehitettyihin tehtäviin etsitään sopivia tekijöitä. Työtehtäviä räätälöidään yhdessä työntekijöiden ja työnantajien tarpeiden mukaisesti. Työpaikoilla voidaan olla mukana ohjaamassa työtehtäviin.
2. Työnhakijoille etsitään sopivia tapoja lisätä osaamista ja löytää pysyviä ratkaisuja työelämässä huomioiden olemassa oleva työ- ja toimintakyky.
3. Työnantajana toimimisen taidot vahvistuvat ja vuorovaikutus työntekijöiden kanssa on aktiivisempaa. Täsmätyökykyisten työmahdollisuudet lisääntyvät ja työnantajien mielikuvat muuttuvat positiivisemmiksi tuetun työllistymisen osalta.
4. Osaamisen lisääminen työpaikoilla opinnollistamisen ja oppisopimusten kautta on aktiivisempaa ja koulutukseen siirrytään aktiivisesti hankkeen aikana. Koulutusmahdollisuudet paikkakunnalla lisääntyvät.

Tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään vahvaa jalkautuvaa työtä ja perustetaan yhteinen toimipiste kohtaamisille. Hankkeen aikana asiakasosallisuutta lisätään palveluiden kehittämiseksi. Työnantajille tarjotaan rekrytointiapua ja -tapahtumia sekä tietoa tuetun työllistämisen mahdollisuuksista, Oppilaitosyhteistyötä vahvistetaan ja saadaan enemmän ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia työnhakijoille. Erilaisia työllisyyttä edistäviä toimintamalleja kokeillaan rohkeasti mm. ryhmätyöllistäminen ja digitaaliset alustat anonyymiin rekrytointiin ja työväilytykseen.

Hanketoiminnan tuloksia seurataan aktiivisesti. Mittareina toimivat työhakuun siirtyminen, koulutuksen aloittaminen ja työllistyminen tai yritystoiminnan aloittaminen. Määrällisenä tavoitteena on 20 yrityksen ja yhdistyksen osallistuminen hankkeen toimintaan ja 105 henkilöasiakkaan mukaantulo.

Hanke vahvistaa yritysyhteistyötä toimimalla elinkeinopäällikön rinnalla ja työllistymistä toimimalla työllisyyskoordinaattorin rinnalla. Hyvinvointiosastolla toukokuussa 2023 käynnistynyt HOP-hanke (Hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä) toimii kokonaisuutta täydentäen.

Talousarviovuoden kärkitavoite:

Luodaan vaalalainen työllisyyden hoidon malli, joka vastaa vaikuttavasti kunnan tarpeisiin.

Vastuutaho: Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeen henkilöstö, työllisyyskoordinaattori, elinkeinopäällikkö ja hallintojohtaja

Arviointimittari: malli on otettu käyttöön ja se on koettu hyödylliseksi.

Esittelijä

Hallintojohtaja Niskanen Ari

Päätösesitys

Elinvoimalautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle elinkeinopalveluiden ja työllistämispalveluiden talousarvion 2024 hyväksymistä. Elinvoimalautakunta valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään elinkeino- ja työllistämispalveluiden talousarvioon teknisiä korjauksia.

Päätös

Hyväksyttiin